

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Hovedinstruks til Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker

Om økonomi- og virksomhetsstyring i
Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker

Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet
med virkning fra 1. januar 2019

1. INNLEDNING

1.1 Virkeområde og formål

Instruksens virkeområde er økonomi- og virksomhetsstyringen av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker (Gjenopptakelseskommisjonen).

Formålet med instruksen er å angi myndighet og ansvar for virksomheten, samt departementets krav til virksomhetens systemer, rutiner og styringsprosesser.

Denne instruksen erstatter instruks av 17. januar 2017.

1.2 Instruksens forhold til det generelle økonomiregelverket

Instruksen er bygd opp som et supplement til Reglement for økonomistyring i staten («reglementet») og Bestemmelsene om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Økonomiforvaltningen hos Gjenopptakelseskommisjonen skal følge reglementet og bestemmelsene med de presiseringer som fremgår av denne instruksen. Reglementet og bestemmelsene gjelder i sin helhet, også for de punktene det ikke er gitt presiseringer om gjennom instruksen.

2. DEPARTEMENTETS OPPFØLGING AV GJENOPPTAKELSESKOMMISJONEN

2.1 Justis- og beredskapsdepartementets overordnede ansvar og instruksjonsmyndighet

Justis- og beredskapsdepartementet har det administrative og budsjettmessige ansvaret for Gjenopptakelseskommisjonen.

Det fremgår av straffeprosessloven § 395 fjerde ledd at Kongen i statsråd kan fastsette nærmere regler om Kommisjonens lokalisering, arbeidsmåte og administrasjon. Kommisjonen bestemmer selv arbeidsmåte og tilsetter nødvendig antall saksforberedere.

Enhver instruks om Kommisjonens utøving av virksomhet er avskåret, vedtakene kan ikke påklages til departementet eller Kongen og det er ikke omgjøringsadgang etter forvaltningsloven § 35 (jfr. forvaltningsloven § 4 første ledd bokstav b).

2.2 Gjenopptakelseskommisjonens tilknytningsform, myndighet og ansvar

Gjenopptakelseskommisjonen er et uavhengig forvaltningsorgan som skal ta stilling til om en domfelt med en rettskraftig dom skal få ny behandling av sin sak ved en annen domstol. Kommisjonen skal ha objektiv, grundig og effektiv saksbehandling for å oppnå materielt riktige avgjørelser innen rimelig tid. Kommisjonens virksomhet er regulert i straffeprosessloven kap. 27.

2.3 Samhandlingen mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Gjenopptakelseskommisjonen

Samhandlingen mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Gjenopptakelseskommisjonen skal sikre at departementet holdes orientert om

virksomhetens måloppnåelse, ressursbruk og annen relevant informasjon av betydning for departementet, jf. bestemmelsene punkt 1.5.

Føringer fra departementet til Gjenopptakelseskommissjonen gis skriftlig, i hovedsak gjennom det årlige tildelingsbrevet, men kan også gis gjennom supplerende tildelingsbrev. Hvis det ut fra sakens karakter er nødvendig å gi føringer muntlig, skal dette alltid følges opp skriftlig i etterkant.

I tillegg til den løpende dialogen mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Gjenopptakelseskommissjonen består samhandlingen av følgende hovedelementer:

- årlige budsjettproposisjoner og øvrige stortingsdokumenter vedrørende virksomheten
- tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet
- hovedinstruks om økonomi- og virksomhetsstyring fra Justis- og beredskapsdepartementet
- styringsdialogmøter mellom Gjenopptakelseskommissjonen og departementet fastsatt i det årlige tildelingsbrevet
- fastsatte rapporteringer
- budsjettinnspill fra Gjenopptakelseskommissjonen.

Tidspunkt og antall styringsdialogmøter fastsettes i det årlige tildelingsbrevet. Dagsorden for møtet skal være avtalt på forhånd. Fast punkt på dagsorden er budsjett og regnskap, statistikk og måloppnåelse. Det skrives referat fra møtene som sendes i kopi til Riksrevisjonen.

2.4 Rapporter

Generelt om rapporter

Rapportene til departementet utarbeides i overensstemmelse med de krav som stilles i tildelingsbrevet og skal blant annet inneholde:

- redegjørelse for risikovurderinger og risikotiltak som virksomheten har gjennomført og planlagt
- rapportering om resultater i henhold til krav fastsatt i tildelingsbrevet
- regnskapstall i samsvar med godkjent rapportering til det sentrale statsregnskapet, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2.
- omfang av fordringer som man ikke kan innfordre og avskrivninger av krav
- forklaring til avvik i regnskapstallene i forhold til tildelingsbrev (bevilgning). Dette skal departementene benytte i forklaringer til Riksrevisjonen.

Rapporteringsfrekvens fastsettes i det årlige tildelingsbrevet.

Regnskapsprinsipp og forklaringer til statsregnskapet

Gjenopptakelseskommissjonen fører regnskap etter kontantprinsippet, jf. bestemmelsene pkt. 3.3.2.

Gjenopptakelseskommisjonen skal redegjøre for vesentlige avvik mellom bevilgning og regnskap i henhold til særskilt frist. Redegjørelsen skal gis på postnivå og på grunnlag av endelig bevilgningsregnskap etter eventuelle omposterings. Det skal gjøres rede for sammenhengen mellom overskridelse på utgiftspost og tilsvarende merinntekt på inntektspost. Avvik som skyldes endringer i tiltakenes/ytelsenes sammensetning, omfang eller kvalitet skal også forklares.

Forslag om budsjettendringer og større omprioritering

Gjenopptakelseskommisjonen skal innen **1. mars** fremme eventuelle forslag til større endringer i første halvår som virksomheten ikke kan håndtere innenfor rammen (revidert nasjonalbudsjett).

Tilsvarende skal Gjenopptakelseskommisjonen innen **15. september** fremme forslag om eventuelle større endringer i andre halvår som virksomheten ikke kan håndtere innenfor rammen (nysalderingen).

Eventuelle forslag må begrunnes godt. Gjenopptakelseskommisjonen må redegjøre for endringene og om virksomheten har iverksatt tiltak for å begrense eventuell utgiftsøkning. Gjenopptakelseskommisjonen må foreslå inndekning for forslaget samt redegjøre for hvordan forslaget isolert sett vil påvirke rammen for neste års budsjett.

Årsrapport

Årsrapporten skal gi et helhetlig bilde av virksomhetens arbeid det siste året, med spesiell vekt på de føringene som omtales i tildelingsbrevet. Årsrapporten skal også inneholde annen informasjon av betydning for departementets styring og oppfølging av virksomheten, herunder forhold som Gjenopptakelseskommisjonen mener er av interesse for Justis- og beredskapsdepartementet.

Alle virksomheter skal følge en fastsatt inndeling, benevnelse og rekkefølge i årsrapporten, jf. bestemmelsene pkt. 1.5.1:

- I. Leders beretning
- II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall
- III. Årets aktiviteter og resultater
- IV. Styring og kontroll i virksomheten
- V. Vurdering av framtidsutsikter
- VI. Årsregnskap

Det vises for øvrig til pkt. 3.4.3 i bestemmelsene og Finansdepartementets rundskriv R-115 om *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap* som presiserer kravene til årsregnskapets innhold og oppstilling.

Årsrapporten skal sendes til Justis- og beredskapsdepartementet med kopi til Riksrevisjonen.

2.5 Lønnsforhandlinger

Justis- og beredskapsdepartementet er forhandlingssted for Gjenopptakelseskommisjonen. Utgifter i forbindelse med eventuelle sentralt

forhandlede lønnsreguleringer eller lokale forhandlinger etter Hovedtariffavtalen punkt 2.5.1 kan normalt belastes utenfor rammen. Lønnsreguleringer etter lokale forhandlinger på særskilt grunnlag, jf. Hovedtariffavtalen punkt 2.5.3, skal alltid dekkes innenfor ordinære budsjetterrammer.

2.6 Andre forhold som Gjenopptakelseskommissjonen bør orientere om

Gjenopptakelseskommissjonen skal uten unødig opphold varsle Justis- og beredskapsdepartementet om hendelser og saker som kan medføre politisk oppmerksomhet eller større medieomtale.

3. KRAV TIL DEN INTERNE STYRINGEN I GJENOPPTAKELSESKOMMISSJONEN

3.1 Virksomhetsleders myndighet og ansvar

Kommisjonens leder utnevnes av Kongen i statsråd for en periode på 7 år uten adgang til gjenutnevning, jf. straffeprosessloven § 395 andre ledd. For øvrige stillinger i Kommisjonens sekretariat er tilsettingsmyndigheten lagt til virksomheten. Tilsetting skal foretas innenfor rammene av statsansatteloven og gjeldende budsjetterrammer.

Det vises for øvrig til bestemmelsene punkt 2.2.

3.2 Krav til virksomhetens internkontroll

Internkontroll og styringssystemer

Kommisjonens leder har et selvstendig ansvar for å innrette virksomhetens internkontroll ut fra risiko og vesentlighet. Videre må Gjenopptakelseskommissjonen kunne dokumentere effektive, hensiktsmessige og velfungerende styringssystemer og rutiner som også har innebygget tilfredsstillende internkontroll, jf. reglement § 14 og bestemmelsene pkt. 2.4.

Risikostyring

Gjenopptakelseskommissjonen skal til enhver tid foreta risikovurderinger på overordnet nivå. Risikovurderingene skal relateres hele virksomheten. God risikostyring skal bidra til bedre måloppnåelse innenfor de budsjetterrammer som er stilt til disposisjon.

Saker fra Riksrevisjonen og tilsyn fra statlige virksomheter

Dersom Riksrevisjonen avdekker saker under Gjenopptakelseskommissjonens ansvarsområde som krever oppfølging, skal virksomheten fortløpende rapportere på dette. Det skal i tillegg omtales i årsrapporten.

Samtidig skal Gjenopptakelseskommissjonen varsle departementet om besøk av tilsynskarakter så snart virksomheten er gjort kjent med besøket, ved oversendelse av tilsynsvarselet eller på annen hensiktsmessig måte. Gjenopptakelseskommissjonen skal følge opp med å oversende departementet all korrespondanse som oppstår som en følge av tilsynsbesøket.

Utlegsrefusjoner m.m. til Kommisjonens leder

Departementet delegerer til fast fungerende for leder av Gjenopptakelseskommissjonen å forestå kontroll og anvisning av utleggsrefusjoner og andre oppgavepliktige tilleggsytelser til leder.

Budsjettdisponeringsmyndighet

Gjenopptakelseskommisjonens leder har budsjettdisponeringsmyndighet og kan delegere denne helt eller delvis til tilsatte på lavere nivåer, se bestemmelsene 2.5.2.

Delegering av budsjettdisponeringsfullmakt skal være skriftlig.

Gjenopptakelseskommisjonen skal ha rutiner for tilfredsstillende oppfølging av delegert budsjettdisponeringsmyndighet.

Offentlige anskaffelser

Riksrevisjonen har tidligere tatt opp forhold vedrørende anskaffelser i justissektoren.

Blant annet av hensyn til grunnleggende prinsipper som konkurranse, likebehandling og etterprøvbarhet legger Justis- og beredskapsdepartementet til grunn at virksomhetene i justissektoren har rutiner og kompetanse som sikrer at regelverket for offentlige anskaffelser etterleves.

Etiske retningslinjer for statstjenesten

Justis- og beredskapsdepartementet forutsetter at virksomheten med utgangspunkt i de etiske retningslinjene for statstjenesten, videreutvikler og styrker den etiske bevisstheten blant de ansatte, og slik legger et godt grunnlag for ledes og ansattes muligheter for etisk refleksjon. Gjenopptakelseskommisjonen må vurdere behovet for å supplere med egne retningslinjer tilpasset den enkelte virksomhets behov og samfunnsoppdrag.

3.3 Krav til virksomhetens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Tildelingsbrevene har tidligere inneholdt flere fellesbestemmelser for offentlige virksomheter. Disse er å anse som del av regelverket som offentlig sektor må følge. Departementet gjengir for ordens skyld noen av disse nedenfor. Dersom det skal rapporteres særskilt på enkelte av områdene vil det fremgå av tildelingsbrevet for det enkelte år.

Bygge- og leiekontrakter

Rundskriv R-110/2017 gir departementene fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester som pådrar staten forpliktelser utover budsjettåret. Departementet delegerer denne fullmakten til Gjenopptakelseskommisjonen.

Inngåelse av bygge- og leiekontrakter skal skje i tråd med krav i Bevilgningsreglementet § 6 om at anskaffelsene må gjelde virksomhetenes ordinære drift og at utgiftene må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå på vedkommende budsjettpost i hele avtaleperioden samt § 10 om at utgiftsbevilgninger skal disponeres på en slik måte at ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til de forutsatte resultater. Dette innebærer både krav til å vurdere mulige alternativer til leie og til å utforme vilkår i eventuell leieavtale som sikrer staten best mulig betingelser i et livsløpsperspektiv. For alle avtaler utover budsjettåret må behovet for oppsigelsesklausuler og fremtidig handlefrihet nøye vurderes, særlig ved langsiktige avtaler. Det vises til nærmere omtale i Finansdepartementets rundskriv R-110/2017, pkt. 2.3.

I Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor, fastsatt i kongelig resolusjon den 13. januar 2017, gis det en samlet oversikt over ansvarsforhold, fullmakter og kravene til saksbehandling ved lokalanskaffelser.

Innkjøpsstrategi

Justis- og beredskapsdepartementet forutsetter at virksomhetene har etablert målsettinger, strategier og planer for sine innkjøp. For nærmere informasjon om etablering av innkjøpsstrategier vises det til www.anskaffelser.no Vi minner for øvrig om § 4 i reglementet om effektiv bruk av ressurser.

Likestilling

Ny likestillings- og diskrimineringslov med virkning fra 1. januar 2018 fjernet i utgangspunktet arbeidsgivers plikt om å redegjøre for tilstand og aktiviteter for å fremme likestilling. Stortinget har imidlertid vedtatt at redegjørelsesplikten likevel skal videreføres, og Gjenopptakelseskommissjonen skal derfor i sin årsrapport redegjøre for sitt arbeid for likestilling.

Personalpolitikk

Det er et overordnet mål å sikre at Justis- og beredskapsdepartementet og underliggende/tilknyttede virksomheter til enhver tid har riktig bemanning og kompetanse slik at oppgavene blir utført best mulig. Videre er det et mål å ha et inkluderende arbeidsliv der medarbeiderne skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen, og ha en variert erfaringsbakgrunn med hensyn til kjønn, alder, nedsatt funksjonsevne og etnisk bakgrunn.

Gjenopptakelseskommissjonen skal forebygge og redusere sykefravær, styrke jobbnærvær og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Gjenopptakelseskommissjonen skal sette aktivitets- og resultatmål for å redusere sykefraværet, øke sysselsetting av personer med nedsatt funksjonsevne og stimulere til yrkesaktivitet etter fylte 50 år. Gjenopptakelseskommissjonen skal i årsrapporten rapportere på nivå på sykefravær, hva sykefraværet koster for virksomheten per år, hvor mye virksomheten får refundert fra NAV som følge av sykefravær og hvilke tiltak som er iverksatt for å redusere sykefraværet.

Internasjonalt arbeid

Dersom det tas opp saker i internasjonale fora som vil kunne medføre lovendring i Norge, ha budsjettmessige konsekvenser eller forøvrig er politisk sensitive, skal departementet konsulteres på forhånd. Referater fra møtene skal sendes departementet.

Virksomhetens mediestrategi

Departementet ser det som ønskelig at alle virksomheter i justissektoren utarbeider rammeverk og strategier for kommunikasjon med publikum, media, organisasjoner og andre i tråd med Statens kommunikasjonspolitikk.

Samfunnssikkerhet og beredskap

De overordnede prinsippene om ansvar, nærhet, likhet og samvirke ligger til grunn for alt nasjonalt samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid. Ansvarsprinsippet innebærer at

den virksomheten som har ansvar for et fagområde i en normalsituasjon også har ansvaret for å håndtere ekstraordinære hendelser på området. Virksomhetene i justissektoren skal kunne dokumentere at det er gjennomført tiltak som gjør det mulig å håndtere prioriterte funksjoner og oppgaver under kriser og katastrofer i fred og under sikkerhetspolitiske kriser.

Gjenopptakelseskommisjonen er ansvarlig for at det regelmessig gjennomføres en kartlegging av risiko og sårbarheter innenfor eget ansvarsområde og at denne oversikten utvikles og vedlikeholdes. I årsrapporten skal Gjenopptakelseskommisjonen redegjøre for når en slik oversikt (ROS-analyse) ble gjennomført/revidert, eventuelt når det pågående arbeidet skal være slutført.

Basert på analysen skal Gjenopptakelseskommisjonen i årsrapporten for det enkelte år redegjøre for de viktigste sårbarhetene i egen virksomhet og oppfølgingspunktene vedrørende disse.

Gjenopptakelseskommisjonen må selv vurdere behovet for å gradere informasjonen i rapporteringen.